

Gravitációra várva

Június elejét írunk, végre itt a nyár és mi még mindig „belvízvédekezünk”. Hogy mikor kezdődött ez az egész? Még a tél hideg, zimankós napjaiban február 12-én.

Februárt az évszakhoz képest jóval hidegebb, az átlagosnál csapadékosabb időjárás jellemezte. Igazgatóságunk területén átlagosan 44 mm csapadék hullott (nagy része hó formájában) amely az erre az időszakra jellemző értéknél 14,2 mm-rel több. A legnagyobb csapadék mennyiséget – 60,3 mm – Szarvas-Kákafokon mérték. A területet 10–30 cm közötti hótakaró borította. Napközben +12 °C és –9 °C között alakult a hőmérséklet.

A hótakaró intenzív olvadásnak indult és a lehullott nagy mennyiségű csapadékot a már telített talaj nem tudta befogadni, így belvíz elöntések keletkeztek. A hegyvidéki vízgyűjtőről elindult árhullámok megszüntették a gravitációs elvezetési lehetőségeket, ezért szivattyúzási igények jelentkeztek. Ezek hatására mind a 10 belvízvédelmi szakaszban készültséget kellett elrendelnünk. A csapadékos április, valamint a heves májusi esőzések folyamatosan fenntartották a védekezési helyzetet. A belvízvédekezési időszakban napi feladatunk volt a vízkormányzás, a szivattyútelepek üzemeltetése, a védekezésre kötelezettek munkájának koordinálása.

A 2005. év elején belvízvédekezést a vé-

Fokközi szivattyútelep

delmi művek, ezen belül a szivattyútelepek vonatkozásában olyan időszak előzte meg, amikor a művek fenntartására, javítására, felújítására a szükségesnél kevesebb forrás állt rendelkezésre. A gépészeti berendezések megfelelő műszaki állapotának megőrzése érdekében rendkívül fontos üzem- és mozgatási próbák rendszeres elvégzése sem történhetett meg a szükséges mértékben és gyakorisággal. Ebből adódóan a szivattyútelepek és a vízkormányzást végző műtárgyak műszaki állapotának fokozott romlását megakadályozni nem lehetett és ezek egyből jelentkeztek a szivattyúzás megindítását követően. Szintén nehézséget

jelentett a téli jégképződés mind a gépi geribeknél (hevederlánc szakadás, gerebrács túlterhelés) mind a vízmércéknél. A belvízvédekezés mértékét jól szemlélteti, hogy a 30 db szivattyútelepből – ugyan nem egyidejűleg – 29 db üzemelt.

Több csatornán kellett a vízvezető képesség helyreállítása és növelése érdekében a vízfolyásgátló akadályokat eltávolítani. Belterületeken jelentős belvízkárok nem keletkeztek. Belvíztározás a Kígyósi tározóban és a Szarvas–Békésszentandrási holtágban volt.

Néhány jellemző adat a védekezésről:

- ◆ maximális elöntés 11.100 ha,
- ◆ a legtöbb egyidejűleg működő szivattyútelep száma (2005. 03. 16.) 22 db, mely az összes sztp. kapacitásnak az 56%-a,
- ◆ a fő befogadóba átemelt vízmennyiség (2005. 06. 02-ig) 109,969 millió m³,
- ◆ maximálisan foglalkoztatott létszám: 176 fő,
- ◆ készültségben lévő szakaszok száma 10 (ebből I. fok 1 db, II. fok 8 db, III. fok: 1 db),
- ◆ védelmi készültségben lévő önkormányzatok száma: 14 db (ebből I. fok 9 db, II. fok 4 db, III. fok 1 db),
- ◆ A társulatok 41 szivattyútelepet és 2 szivattyúállást üzemeltettek.

Összességében megállapítható, hogy az alacsony karbantartottság ellenére a 2005. február 12-től június 3-ig tartó belvízvédelmi időszak alatt eredményes vízkárelhárítási tevékenységet folytattunk.

Zsurzsáné Szőke Tímea

Belvízi elöntés Szarvas térségében

Kettős- és Sebes-Körös árvízvédelmének fejlesztése

A PHARE CBC Magyarország-Románia 2003. évi program keretében a „Környezetvédelmi és Infrastruktúra Hálózatok” Támogatási Alapra a KÖRKÖVIZIG által beadott, „Kettős- és Sebes-Körös árvízvédelmének fejlesztése” című pályázattal 125 millió Ft PHARE támogatást nyert az Igazgatóság.

A támogatásból KÖRKÖVIZIG területén árvízvédelmi célú beruházásokat terveztünk megvalósítani a román-magyar közös érdekeltégű folyószakaszokon.

A pályázati kiírás szerint egy-egy részfeladat finanszírozása forrásonként elkülönítetten történik.

Az építési munkák költségeit teljes egészében PHARE forrás fedezi.

Az építési munkákhoz szorosan kapcsolódó gép és műszerbeszerzést pedig a pályázat kedvezményezettje, a Körös-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság önjerejéből végezzük.

A Phare támogatásból az alábbi három munkarész valósul meg:

– a Kettős-Körösön a jobb oldal 22+411–23+273 tkm – a Békési híd feletti szakasz – és a 24+965–25+280 tkm – a Vargahosszai gátörtelep környezete – szelvények között töltéserősítés.

Ebben a munkarészben az árvízvédelmi töltés keresztmetszeti méreteit növeljük háttöltés készítésével. A töltésen keresztül szivárgó vizek összegyűjtésére és töltéstejből történő kivezetésére homo-

A támogatási szerződés ünnepélyes aláírása

kos-kavics szivárgó falat és drénszivárgót építünk. A mélyen fekvő mentett oldali előtérrezt feltöltjük.

– a 22+411–25+200 tkm – a Békési híd és a Vargahosszai gátörtelep – szelvények között hírközlő kábel felújítás.

Az elavult, rendszeresen meghibásodó telefonkábel több készülék bekötésére al-

kalmás, nagyobb üzembiztonságú kábelre cseréljük.

– a Sebes-Körös bal oldal 55+474 tkm szelvényben a magyar-román országhatáron ultrahangos vízhozammérőhely kiépítése.

A Fehér- és Fekete-Körös országhatár szelvényében megépítettünk 2004. évben egy-egy ultrahangos vízhozammérő állomást. Ebben a projektben elkészül a Sebes-Körösön is egy ugyanilyen állomás. Ezzel valamennyi határt szelő folyónkon folyamatosan megbízható adatokat szolgáltató állomás fog működni. A vízkészleteink meghatározásának és a vizekkel való racionális gazdálkodásnak ez alapfeltétele.

A Phare támogatásból a mérőhely alépítménye készül el.

A Körös-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság önjerejéből megvalósuló munkarész:

– a Sebes-Körös bal oldal 55+474 tkm szelvényben épülő ultrahangos vízhozammérőhely mérő- és észlelő műszereinek beszerzését kívánjuk elvégezni.

A tervezett munkák költségeit 125 millió Ft-os PHARE támogatásból, a támogatáshoz közvetlenül kapcsolt 17,4 millió Ft (12%) önerőből és az egyéb, a támogatási körbe be nem vont 32 millió Ft állami beruházási keretből fogjuk fedezni.

A projekt Támogatási Szerződésének ünnepélyes aláírása 2005. május 3-án volt Gyulán.

A munkák megvalósításához szükséges tenderdokumentáció elkészítése megkezdődött.

Megtörtént a helyi önkormányzatok címzett és céltámogatási pályázatainak szakmai értékelése

A Körös-vidéki Területi Vízgazdálkodási Tanács Szakmai Bizottsága – a 19/2005. (II. 11.) Kormányrendelet előírásainak megfelelően – szakmailag értékelte a 2006. évre benyújtásra kerülő címzett támogatások megvalósíthatósági tanulmányait és beruházási koncepcióit, valamint elkészítette a 2005. évi céltámogatási igénybejelentések támogatási döntés-előkészítésre vonatkozó javaslatát.

A 2006. évre benyújtásra kerülő 2 db címzett támogatást („Békés megye további 10 településének belterületi vízrendezése”, „Békéscsaba III–IV. kerület északi rész vízrendezése”) a Bizottság elbírálta, azokat megfelelőnek találta és megvalósításukat javasolta.

A 2005. évben működési területünkön összesen 8 db céltámogatási igénybejelentés került betérjesztésre, melyek névsor szerinti sorrendben az alábbiak:

- Csabacsúd nagyközség szennyvízesatornázása és tisztítása,
- Dévaványa város szennyvízesatorna hálózat építése (8–10. öblözet),
- Füzesgyarmat város szennyvízesatorna hálózat bővítés (2/a – 2/b – 4 sz. öblözetek),
- Köröstarcsa szennyvízelvezetés és – tisztítás III. ütem,
- Körösújfalú szennyvíztisztítása,
- Méhkerék szennyvízelvezetése (1–2–3–4. sz. öblözet) és szennyvíztisztítása,
- Sarkadkeresztúr szennyvízesatorna hálózat építése és szennyvíztisztítása,
- Vésztő város szennyvízesatorna bővítése (7. sz. öblözet) és szennyvíztisztítása.

A Szakmai Bizottság valamennyi céltámogatási igénybejelentést alkalmasnak találta az elbírálásra, és a fenti Kormányrendelet 10. § (4) bekezdése alapján, a 2005. május 5-i határidőre a Dél-Alföldi Regionális Fejlesztési Tanács részére megküldte a támogatási döntés-előkészítésre vonatkozó javaslatát.

Réti László

Dénes György

Országos vízkészlet-gazdálkodási és vízgyűjtő-gazdálkodási értekezlet

Május 25-én és 26-án az Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság szervezésében Tokaj adott otthont a vízkészlet-gazdálkodók és vízgyűjtő-gazdálkodók országos értekezletének. A Tisza és a Bodrog összefolyásánál szép környezetben számos értékes előadás hallgatói és sok hasznos információ birtokosai lehettünk. A felszíni és felszín alatti vízkészlet-gazdálkodás aktualitásai mellett nagy hangsúlyt kapott a Víz Keretirányelv feladatainak végrehajtása és a vízgyűjtőtervezésre való felkészülés.

A 341/2004. Kormányrendelet a fenti szakmai feladatok koordinálását az OKTVF és a KÖVIZIG-ek feladatául tűzi ki, s a megoldandó feladatok jó szervezést, nagy szakudást is igényelnek az új szemléletmód mellett.

Az első napon *dr. Pados Imre* igazgató köszöntötte a jelenlévőket, s bemutatta az ÉKÖVIZIG működési területét, fontosabb feladatait. Sokoldalú szakmai munka folyik a 6 szakaszmérnökséget, a Tokaji Hajózási Szolgálatot és a Műszaki Biztonsági Szolgálatot magába foglaló igazgatóságon. A szép tájakon mintegy 70 db tározó üzemel, patakok, szeszélyes folyók kanyarognak a hegyek ölelésében.

Az értekezletet *dr. Perger László* főosztályvezető (OKTVF) vezette.

A szakmai előadók első blokkjában először a Víz Keretirányelv végrehajtásáról, a 2005. évi országjelentés kapcsán számolt be *Holló Gyula* KvVM főosztályvezető. *Jakus György* vízügyi igazgató (OKTVF) az aktuális ágazatpolitikai kérdéseket és feladatokat ismertette. Utána *dr. Perger László* főosztályvezető a vízkészlet-gazdálkodás, vízgyűjtő-gazdálkodás stratégiájáról szólt. Végül *Gödér Györgyi* tájékoztatója hangzott el a térinformatikai stratégiáról.

A második blokk az OKTVF előadásában alapfeladatunkkal, a vízkészlet-gazdálkodási adatok nyilvántartásával foglalkozott. *Schreffel Rudolf* osztályvezető a felszíni, *Tahy Ágnes* osztályvezető a felszín alatti adatokról, *Márfai László* osztályvezető pedig az adatbázisokról, az adatátvitelről, az adatok használatáról tartott előadást.

A záró előadást *Bálint Zoltán* (KvVM) tartotta a vízhasználatok gazdasági elemzéséről, a 2004. évi munkák tapasztalatai alapján. Fontos kérdés, mert a VKI racionális, gazdaságilag megvalósítható célokat tűz ki, az EU azokat támogatja.

A koncepcionális kérdéseket tárgyaló első nap után a második nap a konkrét területi munkát bemutató előadásokkal folytatódott.

Első előadó *Karda József* az OKTVF Főfelügyelőség részéről a vízbázisvédelmi védőterületek kialakítását és kijelölésének hatósági tapasztalatait osztotta meg velünk. Folytatódott a „vízügyes” előadókkal, mely mind egy-egy fontos témára irányította a figyelmet, a jogi szabályozásból és az új feladatokból adódó változásokra, annak problémáira mutatva.

Nagy tetszést aratott *Koleszár Juditnak* az ÉKÖVIZIG hévízgazdálkodás aktuális problémáiról tartott előadása, melyet *Kőváriné Gulyás Erzsébet* (KDU-KÖVIZIG) egészített ki a területi munkáik problémáival. Az átszervezés óta nyitott a kérdés, hogy a vízügyi szaktudás hol hasznosul a felszíni és felszín alatti vízkészlet-gazdálkodás területén. Az Igazgatóságok szakértőként történő bevonása a vízjogi engedélyes eljárásokban területenként eltérő, a kezelőként történő vízkészlet-gazdálkodást jogszabály egyértelműen nem rögzíti.

A vízgyűjtő-gazdálkodási tervezésre készülés jegyében hangzott el *Sütheő László* (ÉDU-KÖVIZIG), *Solymos Károly* (FETI-KÖVIZIG) és *Kozák Péter* (ATI-KÖVIZIG) előadása, melyek a nyilvánosság bevonását és a nemzetközi együttműködés fontosságát támasztotta alá.

A három záró előadás a monitoring köré szerveződött, *Háfra Máttyás* (KÖTI-KÖVIZIG) a Hanyi-ér, *Zagyva Andrea* (VITUKI Kht.) a Felszíni vizek ökológiai monitoringjára irányuló PHARE Projekt, *Gondár Károly* (Smaragd GSH Kft.) a felszín alatti vizek kémiai állapotfelmérésére irányuló terveket ismertette.

Összességében jó hangulatban zárult az értekezlet, látszott, hogy a sok feladathoz szakértelem és tenni akarás is járul. A Főosztály munkaprogram csomagokat állít össze, mely segít rendszerezni a teendőket. Jóleső érzéssel hallgattuk a fiatal szakemberek előadásait, látva, van utánpótlás. A Tiszán és a Bodrogon hajózva az áradó folyók erejében, s a táj szépségében gyönyörködve szakmai tapasztalatcserét folytattunk kollégáinkkal.

Hazafelé a nyíló akácok övezte úton már a részleteken gondolkodva azon töprengtünk, hogyan fogjuk aprópénzre váltani a hallottakat, lesz-e elég idő, pénz, akarat, támogatás, lehetőség a szép szakmai feladatok végrehajtásához. Mi mindenestre bízunk benne, s köszönjük a szervezést, mert jól sikerült rendezvény részesei lehettünk mi négyen: *dr. Vasas Ferencné, Wágner Mária, Dina Gábor és Czakóné Czédli Jolán.*

NATO konferencia

Romániában május 4–8. között került megrendezésre a „Határon átnyúló árvizek: kockázatsökkentés és az árvízi biztonság növelése a korszerű árvíz-gazdálkodás tervezés segítségével” című NATO ARW (Szakértői Kutató Műhely) konferencia. Ilyen „ARW”-ket a NATO 1985 óta tart és az idei Félixfürdőn a nyolcadik volt a sorban, melynek megrendezésében a nagyváradi vízügyes kollégák oroszlan-részt vállaltak.

A négynapos rendezvényen 3 kontinens (Észak-Amerika, Európa és Ázsia) 16 országának mintegy 50 árvizes, hidrológus és meteorológus szakértője vett részt, köztük Magyarországot is népes küldöttség képviselte, többek között a KvVM-től, a VITUKI-tól, valamint az OMSZ-tól is több kolléga volt jelen. Igazgatóságunk részéről *Galbáts Zoltán* műszaki igazgatóhelyettes főmérnök és *Kiss Attila* osztályvezető-helyettes nyújtottak be szakdolgozatot a rendezvényre, melynek alapján a konferencia szekcióiban angol nyelvű előadás tartására is felkérést kaptak. A konferencia szekciói a következő témák köré csoportosultak:

1. Távérzékelés az árvízvédelem irányításában
2. Árvízi hidrológia, árhullámkép transzformáció, modellezés
3. Az árvízvédelem irányításának adatforrásai és az adatgyűjtés
4. Határon átnyúló árvizek elleni védelem irányítása
5. Árvízvédelem

Minden szekcióban az előzőleg benyújtott dolgozatok bemutatására volt lehetőségük a szerzőknek, melyet követően kérdések és vélemények hangzottak el a jelenlévők részéről a témával kapcsolatban. A szekciók az elhangzó előadások és viták után megfogalmazták javaslatukat, melyeket *Jiri Marsalek* úr a NATO kanadai megbízottja összegzett. Ez az összefoglaló az alapja annak az intézkedési tervnek, amelynek az a célja, hogy meghatározza azon feladatokat, melyeket az árvízkarók megelőzése érdekében a jövőben szükséges megtenni. A konferencia résztvevői kézhez kapták a beadott dolgozatok teljes terjedelmű kéziratának kiadványát, amely így Igazgatóságunk könyvtárában az érdeklődők számára hozzáférhető.

Tekintettel az eseménnyel egy időben folyó Temes és Béga területén zajló rendkívüli árvízmentesítési munkálatokra, a konferenciát jelenlétével rövid időre *Lucia Ana Varga* is megtisztelte, aki a román Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium vízügyért felelős államtitkára. A konferencia szervezői a program keretében rövid kirándulást is szerveztek a Belényes mellett található medve-barlangba, mely jó alkalom volt személyes kapcsolatok kialakítására.

Kiss Attila

Malom-csatorna bejárás

A Közép-Békési Vízüdelmi Egyesület (VVE) a KÖR-KÖ-VÍZIG támogató együttműködésével benyújtotta az Interreg III. A román–magyar határon átnyúló programra „Az Élővíz-csatorna ökológiai, turisztikai állapotának javítása” című pályázatot.

A pályázathoz az önrészt Gyula, Békéscsaba és Békés városok önkormányzatai biztosítják.

A projekt a Fehér-Körös magyarországi holtmedrének az ún. Élővíz-csatornának a turisztikai, ökológiai állapotának javítására irányul, melynek keretében szeretnénk megteremteni a vízi turizmus kedvező feltételeit, folyamatossá téve a vízmozgást a csatornán, biztosítva a vízínövény burjánzás és hulladék okozta uszadék eltávolítását, uszadék kiszedő helyek létesítésével, mozgógerbe beépítésével, a zsilipeknél súlypályák segítenék a kajakok, kenuk átemelését. A vízi turizmus a határon átnyúlva a Fehér-Körösön. Szeretnénk megvizsgálni a József nádor Malom-csatorna nyújtotta lehetőségeket, mert úgy gondoljuk, hogy a Beszédes-féle Malom-csatorna tükör létesítménye az Élővíz-csatornánknak. A csatornák és a Fehér-Körös töltései a kerékpárút hálózat fejlesztéséhez nyújtanak lehetőséget.

A pályázat benyújtása **határon átnyúló tervezésre** is irányulna, melynek keretében közösen végeznénk el vizsgálatokat, geodéziai felméréseket,

vízminőségi és vízhozam méréseket magyar és román területen egyaránt, feltárva azokat az évszázados kapcsolatokat, melyeket Habsburg József kezdeményezésére a tájegység fejlődése érdekében vízgazdálkodás terén tettek, több mint 160 évvel ezelőtt. Számba vennénk a még megtalálható műszaki emlékeket, melyek később turisztikai látványosságként szerepelhetnének. Megvizsgálánk a vízi turizmus kapcsolódási lehetőségeit a Fehér-Körös magyarországi és romániai szakaszán, az Élővíz-csatorna és Malom-csatorna vizsgálatával román szakértők bevonásával. Megvizsgálánk a lehetőséget a romániai vízátervezésnek és vízátervezésnek a Pél-Gyulai-Élővíz-csatornán keresztül, mely a 20. században még az 1970-es évekig működött.

Romániai partnereink a Societatea Națională Imbunătățiri Funciare S.A. cég vezetői örömmel támogatták célkitűzéseinket. A pályázat beadása előtt szívesen kalauzoltak bennünket – egy közös magyar–román bejárás keretében 2005. május 6-án – végig a Malom-csatornán, bemutatva néhány még meglévő vízimalmot is.

Utunk első állomásán a Köröskisjenői Szakasmérnökségen, Latiu Viorel szakasmérnök rövid ismertetést tartott a Malom-csatornáról. A Malom-csatorna nem egy önálló műként létesült, hanem szerves része volt a Körösök szabályozásának. Célja a Fe-

Vízimalom épülete Mocrea közelében

hér-Körösön lévő elbontott vízimalmok áthelyezése, egy módon, hogy az árvizek levonulását ne befolyásolják. A csatorna és a rajta létesült malmok Beszédes József tervei alapján készültek, amelynek megvalósítására vízgazdálkodási társulatot hoztak létre. Ez az első olyan mű, amely teljes mértékben állami támogatás nélkül épült meg. A munkálatok 1840-ben érdemben befejeződtek, 15 malom épült fel, 15 zsilippel. A malmokat szárazon építették téglából és kőből, s a víz aztán pontosan odaérkezett ahová terv szerint kellett. A malmok több emeletesek voltak, mivel raktárakkal is ellátták őket. A Malom-csatornát a Pél-Gyulavarsándi csatornán át bekötötték az Élővíz-csatornába. Mára a csatorna gazdasági jelentőségét elvesztette a vízimalmok vagy megszüntek, vagy villanymotor meghajtásúakra alakították. A malom épületek nagy része megmaradt, de nincsenek karbantartva, romos állapotúak. A 90 km hosszú József nádor Malom-csatorna felső 12 km-es szakasza töltésezett és az aradi vízügyi igazgatósághoz tartozik, az alsó szakasza romániai partnereink kezelésében van. A viszonylag nagy sebességű vízfolyás 90 km-en 50 m-t esik és vízhozama kb. 2 m³/s, mely vízhozam halastavak és öntözőrendszerek vizét biztosítja.

A köröskisjenői szakasmérnökség szomszédságában található épület már a SNIF

S.A. cégé. Itt várt ránk *Propsz Károly* főmérnök, aki végig kísért utunkon. Szívvelyes bemutatkozás és rövid eszmecsere után kitöltöttük a pályázathoz szükséges adatlapokat, majd bőséges reggeli következett és végül útnak indult lelkes csapatunk. Magyar részről *Czakóné Czédli Jolán, Varga Melinda, Dénes György, Szilágyi Ferenc, Kendrella János, Kovács József és Csongrádi Mária* a VVE ügyvezető igazgatója. Romániai útítársaink: *Propsz Károly* főmérnök, *Unc Dimitrie* kisjenői szakasmérnök és *Frimu Adrian* borosjenői szakasmérnök. Buteniban csatlakozott hozzánk *Végh László* a VVE elnöke, *dr. Goda Péter* a Békés-PLANUM vezető tervezője, *Sztankó János* a békéscsabai Vállalkozó Centrum ügyvezető igazgatója és *Pele Gheorghe* az aradi SNIF S.A. igazgatója is.

Köröskisjenőtől délre Simánd közelében álltunk meg először. Az itt látható vízimalom sokáig katonai raktárként működött, így viszonylag jó állapotú, ép tetőszerkezettel és földemmel. A csatorna átfolyt az épület alatt hol kisebb hol nagyobb esést produkálva (1,8 m–4,0 m) hajtotta a malomkereket, amely már mindegyik malom épületből hiányzik. Újvarsánd közelében már csak a romjai jelzik, hogy valaha itt vízimalom volt. Ezen a részen halastavakat táplál a

(Folytatás az 5. oldalon)

A Malom-csatorna zsilipháza Körösbökénynél

Tavaszi árvízvédekezés

A 2005 évi tavaszi árvizek szerencsére nem okoztak rendkívüli árvízszinteket – mint ahogy azt a felhalmozott hókészlet alapján a szakma és a közvélemény várta – a védekezési időszak hossza, ha nem is rendkívülinek, de szokatlanoknak mondható.

Az egyes védekezési periódusok és főbb jellemzőik az alábbiak:

Időszak	Időtartam	Maximális készültségi fokozatok
I. 2005. 02. 17 – 02. 18.	2 nap	I. fok Fekete-Körösön
II. 2005. 02. 24 – 03. 01.	5 nap	I fok a Fekete-, Kettős-Körösön és a Berettyón.
III. 2005. 03. 15 – 04. 07.	23 nap	III. fok a Fehér-, Fekete-, Kettős- Körösökön.
IV. 2005. 04. 18 – 05. 31.	43 nap	III. fok a Hármás-, Kettős-, Fekete-, Fehér és Sebes Körösön. II. fok a Berettyón és a Hortobágy-Berettyón.
Összesen:	73 nap	

Tehát az év első 151 napjából 73 napot (48,3%) védekezéssel töltöttünk.

Az április 28-án kezdődő, és május 31-ig tartó árvízvédekezésünk kezdete is szokatlan volt. Az igazgatóság területére az árhullámok rendre a Körösök felső szakaszáról érkeznek először, és az alsóbb folyószakaszokon a vízszintek időben később érik el a készültségi fokozatok elrendeléséhez szükséges vízállásokat. Most ez nem így volt. A készültség elrendelése a folyók alsó szakától felfelé haladva történt.

A Tisza magas vízállása miatt, a márciusi árhullám víztömege a Hármás-Körös alsó szakaszán még nem vonult le teljes mértékben, ezért az április közepén érkező lassú, de fokozatosan növekvő vízhozamok Szarvasnál április 18-án 6.00 órakor, Gyománál április 21-én 10.00 órakor, a Kettős-Körös Békésnél április 20-án 18.00 órakor, a Sebes-Körös Körösladányánál, pedig április 22-én 2.00 órakor érte el az I. fokú készültség szintjét.

A készültségi periódus teljes időszaka alatt a Fekete-, és Fehér-Körösön 3 db készültségi szintet meghaladó árhullám vonult le az alábbiak szerint:

2005. 04. 20 – 04. 22.	2 nap	I. fok
2005. 04. 27 – 05. 03.	6 nap	III. fok
2005. 05. 20 – 05. 22.	2 nap	I. fok csak a Fekete-Körösön.

A levonuló árhullámok közül a legjelentősebb az április 27-től május 6-ig tartó időszak, amelyben a Berettyó folyó kivételével – ahol csak II. fok volt – mindegyik folyószakaszon III. fokot meghaladó vízállások alakultak ki.

Az egyes folyószakaszokon az alábbi időtartamban védekezünk II., illetve III. fokú készültségben:

Folyószakasz	III. fok	II. fok
Hármás-Körös	52	152
Kettős-Körös	28	48
Sebes-Körös	44	108
Berettyó	0	120
Hortobágy-Berettyó	0	148
Fehér-Körös	44	42
Fekete-Körös	72	32

A megadott adatok órában értendők!

Az április 28–május 2-a közötti tetőző vízállások az alábbiak:

Maximális (tetőző vízállások)	Tetőzés (cm)	LNV (cm)
Hármás-Körös, Szarvas	808	954
Hármás-Körös, Gyoma	766	918
Hortobágy-Berettyó, Árvízkapu	689	785
Sebes-Körös, Körösladány	616	815
Kettős-Körös, Békés	841	972
Fehér-Körös, Gyula	647	786
Fekete-Körös, Ant	815	1000
Fekete-Körös, Remete	752	916
Berettyó, Szeghalom	474	678

A Hortobágy-Berettyó Mezőtúri Árvízkapu április 28-tól május 4-ig volt bezárva, a maximális vízszintkülönbség a kapu két oldalán 68 cm volt.

A védekezésben résztvevők maximális létszáma éppen munka ünnepére esett, május 1-jén 918 fő vett részt a védekezésben, ebből saját (igazgatósági) létszám 158 fő volt.

Árvízi jelenségeket nagy számban tapasztaltunk. Május 1-jén egy időben 300 fm töltésszivárgást, 28500 fm talpszivárgást, 24642 fm fakadóvizet, 301 fm talajforrást, 4 db töltéscsurgást észleltek és figyeltek meg folyamatosan a védekezők.

A töltéstelebe és altalajba beépített megcsapoló rendszerek folyamatosan üzemeltek. Május 1-jén egy időben 7881 fm hosszon drénüzemeltetést, és 458 fm hosszon kútsor (nyomáscsökkentő) üzemét kísértük figyelemmel.

Beavatkozást igénylő árvízi jelenséget nem tapasztaltunk, az árvízi szükségétározás igénye nem merült fel. **Nagy Sándor**

Malom-csatorna bejárás

(Folytatás a 4. oldalról)
Malom-csatorna. A Csigér-szőlős mellett lévő malom magántulajdonban van, nem megközelíthető. A közelben keresztezi bújtatón keresztül a Csigér a Malom-csatornát. Nagyon szép helyen, Mocrea közelében egy domb lábánál található vízimalmot korábban még villamos áram termelésére is használták. A környezet idilli, az épület lenyűgöző, de a malmot már csak a közelben legelésző tehének használják

szálláshelyül. Borosjenőben Frimu Adrian szakaszmérnök is csatlakozott hozzánk, tőle tudtuk meg, hogy az utolsó működő vízimalom Buteni közelében van. A Malom-csatorna hossz-szelvényét is megismerhettük. A hozzá tartozó területről térképet kaptunk. Borosjenőtől a közút már a Malom-csatorna mentén halad, a táj is változatosabbá vált. Birs mellett festői környezetben találtuk meg az egyetlen újrahasznosított,

felújított malmot, amely jelenleg étteremként és bárként működik. A legnagyobb malom Buteni közelében található egykor József nádor birtokán épült. Alaprajzából, az épület és a nyílászárók méretéből arra lehet következtetni, hogy nemcsak malomként szolgált. Itt találtuk nyomát eredeti funkciójának. 6 évvel ezelőtt a molnár haláláig malomként működött. Maga az épület már az enyészeté, hiányzó tető, repedezett, omladozó falak már

nem sokáig sejtetik az egykor volt gazdagságot.

A Malom-csatorna Körös-bökénynél ágazik ki a Fehér-Körösből. Az 1840-ben épült zsilipházban még az eredeti elzáró szerkezet működik. A partnerségi nyilatkozat aláírásához nem találhattunk volna alkalmasabb helyet. Itt írták alá Végh László elnök és Georgehe Pele igazgató urak a nyilatkozatot, megpecsételve ezzel jövőbeni közös munkánkat.

Varga Melinda

Vendégünk volt Mosonyi professzor úr

Mosonyi Emil professzor a vízerőhasznosítás nemzetközi hírű tudósa, ma is mesze kiemelkedő tudományos személyisége korunknak, aki a világ számos országában tudása alapján megérdemelt elismerést és megbecsülést vívott ki magának és a magyar tudománynak.

A professzor úr kötődése a Körös-vidékhez jól ismert, hiszen pl. szakmai tevékenysége elején részt vett a Békésszentandrás Duzzasztómű tervezési munkáiban.

A korábbi években is többször volt alkalmunk találkozni vele igazgatósági látogatásai során.

Az elmúlt időszakban magyarországi tartózkodása alkalmával Mosonyi professzor két napos látogatást tett Békés megyében, melynek során találkozott a vízgazdálkodási szakma képviselőivel, barátai, ismerőseivel. Mosonyi professzor május 17-én Békésszentandrásra a Duzzasztómű rekonstrukciós munkáiról, és a napjainkban aktuális vízerőhasznosítási elképzelésekről tájékozódott. Kifejtette elismerését a felújítási munkákkal kapcsolatosan és megelégedettségét, a már 63 éve üzemelő létesítmény jó műszaki állapotát illetően.

Másnap, az igazgatóság székházában szakmai találkozón vett részt a professzor, ahol a „Víz-és környezet viszonyáról a 21. század kihívásainak tükrében” tartott előadást a vízügyi és környezetvédelmi szakma képviselői, a Körösök

menti önkormányzatok vezetői, civil szervezetek tagjai számára.

Igazgatóságunk nagyteremében május 18-án diákos érdeklődéssel vártuk dr. Mosonyi Emil professzor úr előadását, tudván róla, hogy a BME Vízépítési Tanszék vezetője volt 1953-ban, majd a világ számos helyén tevékenykedett nagy sikerrel, s oktatási, tudományos, szakértői tevékenysége révén nemzetközi hírű előadót tisztelhetünk személyében, aki ma is aktív munkát végez, fáradhatatlanul és szenvedélyesen szeretve a választott hivatását. A továbbiakban próbálom visszaadni az elmondottakból néhány kiragadott gondolatát, melyet egy-egy nagyobb kérdéscsoporthoz fűzött. Mint mondta, hirdeti a véleményét, vitát is provokálva, mert szerinte a vita viszi előre az életet, s hozzá lére a helyes megoldásokat. Visszatekintésében 1950-es évre tette azt a dátumot, amikor a környezetvédelem felszínre került. Nem a „fenntartható”, hanem az „elviselhető” fejlődést kell fenntartani, mondta. A sokat támadott folyószabályozó elődeink céljai helyesek voltak, de lehet, hogy nem oldottunk meg helyesen minden feladatot, amit lehet korrigálni kell. Aki a jövőt tervezi, tekintsen vissza a múltba, s akkor látja, hogyan kell folytatni. Foglalkozott előadásában az Alföld vízgazdálkodási kérdéseivel, az aktív és passzív vízgazdálkodással, Békés megye és a Tisza-völgy összetartozásával

Mosonyi professzor előadása

is. (A nevéhez fűződő, nagy vízilétesítmények kiállták az idő próbáját, ma is teszik a dolgukat: Tiszalöki duzzasztómű, Békésszentandrás duzzasztómű, Árvízkapu).

Továbbiakban az árvízvédekezés kérdéseire tért rá. Akadémiai székfoglalóját a mértékadó árvízről tartotta (ajándékba kaptunk egy-egy kiadványt, kérésünkre szívesen dedikálta). A mértékadó árvízszint helyes megválasztása politikai, szociális, ökológiai döntés is. A meder, a hullámtér és az árvízvédekezés kapcsolattól elmondta, hogy az érdekes tényező szerepe óriási, a meder és a hullámtér a folyóé, ezt más szakterületeknek is be kell látni.

A klímaváltozás kérdéseiről az álláspontja középuton van, nem csak a természeti, illetve nem csak az emberi hatás az alapvetően döntő, az ember felgyorsítja a természeti hatásokat. Beszélt a Duna-Tisza csatornáról, a készletek felső vízgyűjtőn való tározásával történő szabályozásról. Az Európai Unió csatlakozás várhatóan kedvező hatással lesz a szomszédos országok együttműködésére. Magáról azt vallotta a Professzor úr, hogy fanatikus pedagógus. Az egyetemeken, főiskolákon tartani kell a nívót, a társadalom elleni vétek könnyelműen, érdemtelenül adni diplomát. Ő híve minden újításnak, de tartjuk meg a bevált értékeket is. A számítógép mint eszköz sokat segít, de nem pótolja az „emberi agyat.” A vízerő hasznosításról elmondta, hogy

vannak lehetőségek (helyben is) 50 000 Terawatt óra a világ vízkészletének energia értéke, melyből 10 000 Terawatt órát lehetne gazdaságosan hasznosítani, ma még csak ennek egyharmada van kiaknázva. (Terawatt=10¹² Watt)

Előadásában a szakmai tudás emberi bölcsességgel párosult.

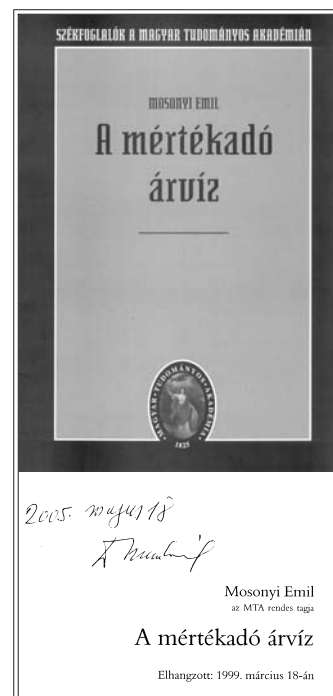
Bak Sándor igazgató úr azzal zárta a kérdések után az ünnepi előadást, hogy nagy élmény volt egy nemzetközi kitekintéssel rendelkező tudós véleményét hallgatni.

Valamennyien így éreztük. További eredményes munkát, jó egészséget kívánunk a 95 éves professzor úrnak, tisztelettel:

Czakóné Czédli Jolán

Mosonyi professzor dedikálja a „Mértékadó árvíz” című akadémiai székfoglalóját

Magyar–román közös bejárás a Gyepes vízgyűjtőjén

A Magyar–Román Vízügyi Bizottság lassan évtizede foglalkozik a Romániából a határt metsző kisvízfolyásokon szinte teljesen megszűnő vízávezetések hatásaként a határ mentén jelentkező problémákkal, az ún. „elterelt” vízfolyások kérdésével, azok újra élővé tételével. Tanulmányok készültek a magyar–román országhatár teljes hosszára. A 2003. évi tárgyalások során már VI-ZIG-enként egy-egy vízfolyást kiválasztva a közös vizsgálat gondolatáig is eljutottunk. Területünkön a Gyepes került kiválasztásra. Elkészítettük a vízpótlás rehabilitációs lehetőségeit vizsgáló tanulmányt. Kutatással kezdtük. Felmerült a kérdés, hogy milyen hosszban vezessük vissza a vízfolyás történetét a múltba, melyik az az állapot, amely a jövőre nézve fejlesztési célként referenciaként szolgálhat. (Jelenleg úgy gondolom, hogy hiába találjuk idillikusnak a török idők előtti állapotokat, a vizekkel való együttélés, a foggazdálkodás korát, ma már nem tűzhetjük ki célul ezek helyreállítását.)

A vizek a gravitáció törvényeinek engedelmeskedve felülről lefelé folynak, ezért a nyomvonalaik, vízgyűjtőjük változhat, de mindenképpen a hegyvidék pereméről a mély alföldi területekre igyekeznek, ha nem történik durva emberi beavatkozás.

Az emberi tevékenység nagyban befolyásolta a vizek folyásának alakulását. Huszár Mátyás vízrajzi értekezését olvasva bukkantam az alábbi sorokra: „*elődeink példája szerint a vizek járására nagyobb tekintettel kell lennünk és kényünk-kedvünk szerint azok évszázadok óta tartó békés és rendes folyását nem zavarhatjuk meg.*”

Áttekintve a magyar–román vízügyi együttműködés történetét láthatjuk, hogy az utóbbi évtizedekben a határ menti területeken (mindkét oldalon) az önálló védekezésre való beállítás lett a jellemző, mely „megzavarta a vizek rendes folyását”, melynek következtében a hajdan egységes

vízfolyások a határszélvénnyel megszakadtak, s alsó- és felső szakaszuk önállóan funkcionáltak. A '60–'70-es években még élő Gyepes csatorna az utóbbi évtizedekben már nem vezet át vizet, gyakorlatilag a vízávezetés határszélvénnyel megszűnt. A 18. század idején a Gyepesen lerohant gyakran 20–30 m³/s vízhozam. Sarkad és Kötegyán a Gyepes partjára települt, annak ellenére, hogy fenyegette áradásaival. A települések ma is ott helyezkednek el, ma a víz hiányzik. A kérdést vizsgáló Vízgazdálkodási és Hidrometeorológiai Albizottság ez évben a közös vizsgálatot megkezdte.

Jómagam, mint az eddigi helyi tanulmányok tervezője, nagy érdeklődéssel vártam a térképekről jól ismert terület közös bejárását. A Gyepes hazai, főleg torkolati szakaszát jól ismerem, hiszen a Határér mellett születtem, nevelkedtem. Még emlékszem a Romániából Köleséren, Inádon, Gyepesen érkező vizekre, melyben gyakran fürödtünk. Száraz időszakban áldás volt, s még arra is emlékszem, hogy később – a Vízrendezési Osztályon dolgozva – a román szivattyúzási számlák ürügyén mennyi vita volt, (mert árullám idején szivattyúsán kellett a határon túlról érkező vizeket a befogadóba emelni). Volt, amikor a vizek árullámként zúdultak le a magyar területre,

A Gyepes-csatorna Kötegyán térségében

már védekezésre készítette a terület illetékeseit. A másik véglet, hogy ma már szárazon árválkodnak a határszélvénnyel a medrek, s rájuk merőleges övesatornák vezetnek az esésirányba lefolyó vizeket a Körösökbe. (A kettő között lenni kell egy jól szabályozott optimális állapotnak.)

A Gyepes csatorna vízgyűjtő területének tengerszint feletti magassága: Sarkadnál 87 mTf, Kötegyánál 90 mTf, Bajnál 96 mTf, Erdőgyaraknál 97 mTf, Feketebátornál 102 mTf.

A közös bejárást, egyeztetve, 2005. május 5-ére és 10-ére tűztük ki. Előzetesen a szakértők megállapították, hogy a vízávezetés elméletileg lehetséges. Igazgatóságunk és a nagyváradi ANIF Somes-

Crișuri munkacsoportot hozott létre a Gyepes-ér vízávezetésének részletes feltárása érdekében. A bejárás célja román oldalon a Gyepes-ér határszélvénnyel és a Felfogó csatorna (Colector) közötti szakaszainak, magyar oldalon a Gyepes-ér Kötegyán belterületől az országhatárig terjedő szakaszának megismerése volt. Az Apele Române (Nagyvárad) és a Körös-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség vízminőségi mintavételezést végzett a potenciálisan szoba jöhető tápvizekből.

A román területen tartott közös bejáráson megállapítottuk, hogy az országhatár és a Felfogó-csatorna közötti szakaszon a Gyepes-ér hajdani nyomvonalra kirajzolódik, a szelvénye felismerhető holtmederként. Egyes szakaszai a vízvezetésben részt vesznek, de összefüggő vízfolyást jelenleg nem képez. A Gyepes-ér felfogó feletti szakasza aktív, bővízü vízfolyás. A magyar területi közös bejárás megállapította, hogy a Gyepes csatorna medre az országhatár és Kötegyán közötti szakaszon folyamatos vízfolyás-medret képez, mely magyar területen belvíztározóként működik, a határon át vízhozam nem érkezik.

A vizsgálat tovább folytatódik, az is lehet, hogy még egyszer élő vízfolyássá válik a Gyepes-ér felhagyott medre.

Czakóné Czédli Jolán

Pásztor Sándor ANIF igazgató személyesen vezette a román munkacsoportot

Emléktúra az Élővíz-csatornán

Immár 4. alkalommal rendezték meg a Kis-Körös emléktúrákat az Élővíz-csatornán és újabb helyszínnel kibővülve a Vargahosszai főcsatornán, a sport és az egészséges élet népszerűsítése, valamint környezetünk védelmének fontossága érdekében. A szervezőknek híres sportolókat és az érintett városok vezetőit sikerült megnyerniük, akik lelkesen végig evezve és vállalva a Holt-Körösceink megpróbáltatásait, kiálltak az Élővíz-csatorna tisztaságának ügyéért. Így 2002-ben *Pataki István* békési, *Pap János* békéscsabai és *Dancs László* gyulai polgármesterek, és *Pankotai Gábor* Békés megye egyetlen kajak világbajnoka csatlakoztak a programhoz, 2003-ban *Kőbán Rita* kétszeres olimpiai bajnok és 2004-ben pedig *Wichmann Tamás* kilencszeres világbajnok. Az idén *Wichmann Tamás* az általa 1 évig őrzött staféta botot *Vaskuti István* olimpiai bajnoknak adta át, aki szintén elfogadta a meghívást az emléktúrára.

A három napos evezős túra május 19-én vette kezdetét Dobozon. A cél a Vargahosszai főcsatorna „meghódítása” volt. A Holt Fekete-Körös vadregényes, lombsátorral fedett tájakon vezette végig a túrázókat, a borús és esős idő ellenére is örök élményt hagyva bennük. Május 20-án a Sikkonyi zsilipnél az Élő-

A vízitúrázók egy csoportja

víz-csatornára emelték át a résztvevők kenuikat, és 14 km levezése után a Békéscsabai Vízmű tanműhelyénél zárult a nap. Május 21-én szombaton az Ifjúsági táborból folytatódott az emléktúra felfelé az Élővíz-csatornán, és ezzel egy időben a Kettős- és Fehér-Körösön, végig a Tápcsatornán, majd az Élővíz-csatornán először került sor a rendezvény keretein belül az I. Közép-Békési Centrum Kenumaraton verseny megrendezésére is. Különlegessége még abban állt a maratoni versenynek, hogy az áradó Körösökkel kellett megküzdenie a versenyzőknek. Az ország minden tájáról Győrből, Budapestről, Debrecenből, Sze-

(Folytatás az 9. oldalon)

Kenutúra a Vargahosszai-főcsatornán

Pályáztunk

A Magyarország–Románia INTERREG IIIA/PHARE CBC program 2004–2006 keretében kiírt pályázati felhívásra több pályázatot készítettünk, illetve vettünk részt, melyeket május 20-án benyújtottunk az Irányító Hatóság részére elbírálásra. Hogy mi valósul meg a célkitűzésből, az a pályázatok elbírálása után júliusban dől el.

Magyar-román vízügyi történelmi együttműködés fejlesztése

Célkitűzések: Gyula város központjában lévő, felújított fürdőépületben az ember és víz kapcsolatát bemutató kiállítás létrehozása. Intézményi közönségkapcsolatok fejlesztését elősegítő infrastruktúra létrehozása. A közös vízügyi múlt örökségének megóvása területén szerzett tapasztalatok átadása magyar–román határon túli intézmények számára.

Távmérő hálózat fejlesztése

Célkitűzések: Az árvízi előrejelzések elkészíthetősége és pontosságának fokozása, az árvízi szükségtározó üzemeltetésének segítése, a folyó hidrológiai vízigényének megismerése a Fehér-Körös vízmerce törzsszállomásának javításával.

Az Élővíz-csatornába bevezetett vízmennyiség mérése, ezáltal a vízfrissítés szabályozásának segítése, a határon átfolyó vízmennyiség szétosztási lehetőségének ismerete, a Tápcsatornán távjelzéssel működő ultrahangos vízhozammérő berendezés építésével.

Holt-Sebes-Körös ökológiai célú vízpótlása

Célkitűzések: A Holt-Sebes-Körös ökológiai célú, jelenleg csak nagy üzemköltséggel biztosítható szivattyús vízpótlásának kiváltása szivornyás vízkivételi műtárgy, nyílt felszínű csatornameder és keresztező műtárgyak építésével.

Kisdelta árvízi szükségtározó korszerűsítése I.

Célkitűzések: A Kisdelta árvízi szükségtározó igénybevétele esetén a tározóban visszamaradó 14 millió m³ vízmennyiség gravitációs víz visszavezetését biztosító műtárgy tervei, és a műtárgy megközelítését biztosító 1,7 km hosszúságú töltésszakaszon szilárd útburkolat kialakításának műszaki tervei. (tervezési tenderterv, megvalósíthatósági tanulmány, vízjogi létesítési engedélyes tervek, kiviteli/építési tervek, kiviteli/építési tendertervek)

Emléktúra az Élővíz-csatornán

(Folytatás a 8. oldalról)
gedről, Gyomárról, Gyuláról, Békéscsabáról és sorolhatnám a sort érkeztek a csapatok, amatőrök és többszörös világ-bajnokok. A 42 km-es távot a legjobbaknak 4 óra 6 perc alatt sikerült megtenniük. Mindkét esemény Gyulán az Aranykereszt Hotelnél ért véget.

Abban a megtiszteltetésben volt részem, hogy 21-én szombaton Veszelynél csatlakozhattam az emléktúrázóknak lelkes csapatához. Wichmann Tamás világbajnok és Pap János polgármester kenujában ülve újra vízről szemlélhettem az Élővíz-

csatornát. A kellemes és a vízen tapasztalható időtlenség érzése mellett muszáj volt észrevennem a műanyag flakonokat és az elpusztult állati tetemeiket. Felismertem az őszi csónakos bejárásakor látott televízió készüléket is. De partnereim evezős próbatétele megerősített abban, hogy ezen az állapoton tudunk és kell változtatnunk. Kenunk akadály nélkül érkezett az Aranykeresztnél lévő célállomáshoz. Az est folyamán itt adták át ünnepélyes keretek között a maratoni versenyzők részére a díjakat.

Varga Melinda

Pályáztunk

Élővíz-csatorna ökológiai, turisztikai állapotának javítása

Pályázó szervezetek: Közép-Békési Vízvédelmi Egyesület

Partner: KÖR-KÖVIZIG

Célkitűzés: 1 m³/s mennyiségű folyamatos vízmozgás biztosítása, a Tápcsatornán szivornya és szivattyúállás, a torkolatnál kisteljesítményű szivattyú és torkolati mozgó geréb létesítésével. Uszadék kiszedő helyek és sólyapályák létesítése. Határon túli turisztikai lehetőségek tanulmányozása.

Magyar-román közös érdekeltégek területének belvízvédelmi szabályzatának korszerűsítése

Pályázó szervezetek: Körös-vidéki KÖVIZIG

Tiszántúli KÖVIZIG

Felső-Tisza-vidéki KÖVIZIG

Célkitűzések: Korszerű, megbízható, közhiteles elektronikus alapú nyilvántartás létrehozása tükörprojektkben a romániai partnerszervezettel (ANIF).

A KÖR-KÖVIZIG területét érintően megvalósul 132,031 km belvízcsatorna felmérése. Átnézetés, részletes helyszínrajzok és digitális hossz-szelvények készülnek. Megtörténik a Szabályzat aktualizálása, a magyar-román szakemberek csereprogramban vesznek részt, számítástechnikai eszközöket szerzünk be, záró konferencia lesz és tájékoztató füzet készül.

A magyar-román határon átnyúló felszín alatti víztestek hidrogeológiai kutatása.

Pályázó szervezetek: Tiszántúli KÖVIZIG

Felső-Tisza-vidéki KÖVIZIG

Körös-vidéki KÖVIZIG

Körösi Vízügyi Igazgatóság (Románia)

Célkitűzés és tevékenység: Magyarország és Románia területén elhelyezkedő, földtanilag azonos felszín alatti vízgyűjtők vízföldtani kutatása, adatbázis készítése, új partnerség megteremtése, közös szakmai tanulmányút és konferencia rendezésével, valamint ismeretterjesztő és PR tevékenység.

Az INTERREG III.C programban Hollandia nyújtott be FLAPP pályázatot árvízvédekezést segítő nemzetközi együttműködés, szakmai gyakorlatok, tanulmányok megvalósítására.

A pályázatban Magyarországról 6 KÖVIZIG vesz részt.

Hidrometeorológia

Április hónapot az évszakhoz képest melegebb, az átlagosnál lényegesen csapadékosabb időjárás jellemezte.

Napközben 7 °C és 22 °C közötti, míg a hajnali órákban –1 °C és 12 °C körüli hőmérsékleteket regisztráltak.

A havi középhőmérséklet 11,1 °C volt, ez az érték 0,8 °C-al magasabb a sokéves átlagnál.

Az igazgatóság területén, átlagosan 75,0 mm csapadék hullott, amely az erre az időszakra jellemző sokéves átlagnak több mint másfélszerese.

A csapadékmérő állomások közül a legnagyobb csapadékmennyiséget – 109,3 mm-t – Szarvas-Kákafokon mérték, míg a legkevesebb csapadék – 61,9 mm – Dévaványán hullott.

Április hónapban a talajvíz – a vizsgált kutak adatai alapján – a sokéves átlag közelében, helyenként attól magasabban helyezkedett el.

A csapadékos időjárás következtében a talajvízszint továbbra is emelkedő tendenciájú. A hónap folyamán 25–30 cm közötti vízszintemelkedést észleltünk.

A talajvíz a terepszint alatt 53–370 cm között ingadozott.

Május hónapot az évszaknak megfelelő hőmérséklet, az átlagosnál szárazabb időjárás jellemezte.

Napközben 15 °C és 32 °C közötti, míg a hajnali órákban 4 °C és 21 °C körüli hőmérsékleteket regisztráltak.

A havi középhőmérséklet 16,4 °C volt, ez az érték – összességében – a sokéves átlagnak megfelelő.

Az igazgatóság területén, átlagosan 27,8 mm csapadék hullott, amely az erre az időszakra jellemző sokéves átlagnál – lényegesen – 28,9 mm-el kevesebb.

A csapadékmérő állomások közül a legnagyobb csapadékmennyiséget – 50,2 mm-t – a Bátéi gátörháznál mérték, míg a legkevesebb csapadék – 12,9 mm – Kondoroson hullott.

A havonként lehullott csapadékmennyiségek és a sokéves átlag alakulása az alábbi:

	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Márc.	Ápr.	Máj.	Össz.
Sokéves átlag (mm)	46,8	39,0	29,3	29,8	33,0	45,0	56,7	279,6
Tárgyi időszak (mm)	65,6	49,4	27,5	44,0	39,2	77,6	27,8	331,1
Eltérés az átlagtól (mm)	+18,8	+10,4	-1,8	+14,2	+6,2	+32,6	-28,9	+51,5

Május hónapban a talajvíz – a vizsgált kutak adatai alapján – a sokéves átlag közelében, helyenként attól magasabban helyezkedett el.

A talajvízszint süllyedő tendenciájú, a hónap folyamán 15–70 cm-es vízszintsüllyedést észleltünk.

A talajvíz a terepszint alatt 64–372 cm között ingadozott.

Török Jánosné

INGYENES ZÖLDSZÁM

működik

A Körös-vidéki Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségen
(5700 Gyula, Megyeház u. 5–7.)

06-80/40-11-11

Hidrológia

Április elején a Körösök hegyvidéki vízgyűjtőjén a magasabban fekvő területeken még közel 1 m vastag hótakaró volt, mely lassú mértékben csökkent, május végére csak foltokban fordult elő.

Csapadéktevékenységben viszont sokkal színesebbnek mutatkozott a két hónap. Áprilisban 10–26 között, májusban 4–18 között volt csapadék. Mind a két intervallumban többször fordult elő 20 mm-t meghaladó mennyiség.

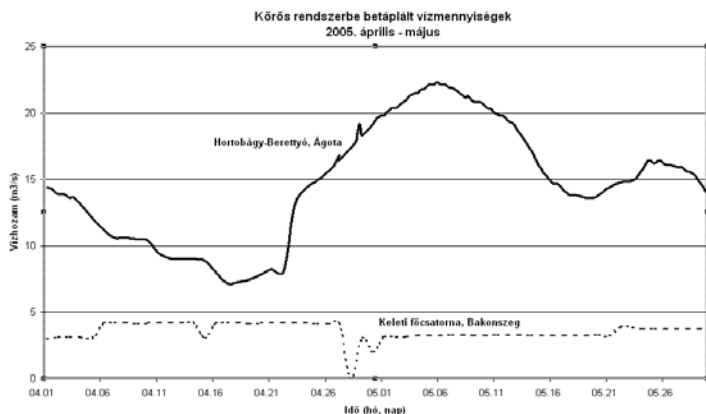
A mellékelt vízállás idősorok híven tükrözik a csapadékintenzitást. Április közepén több elő-árhullámot követve nagy árhullám vonult le a Körösökön, melyet hosszú és lassú apadást követve folytatott egy méretében kisebb, de jelentősnek mutakozó árhullám. Mindkét árvízvédekezési időszakban nagy szerepet játszottak a Tiszán levonuló árhullám okozta nehéz lefolyási viszonyok. Legkésőbb a Hármás-Körösön, Szarvas állomás lépett ki a készütségi fokozatból május 31-én.

Tetőzési vízállásértékek a mértékadó vízmércéken:

Fehér-Körös,	Gyula	647 cm	április 29-én 16 h
Fekete-Körös,	Ant	815 cm	április 28-én 15 h
	Remete	752 cm	április 29-én 16 h
Kettős-Körös,	Békés	841 cm	április 30-án 0 h

A vízkészlet növelése érdekében – öntözési időnyen kívül – tovább folytatódott a Tiszai víz betáplálása két ágon, a Keleti-főcsatornán keresztül Bakonszegnél a Berettyóba, a Hortobágy-Berettyó főcsatornán keresztül pedig Ágotánál.

Néhány jellemző állomás vízhozam értéke	április 30-án: (m³/s)	május 31-én: (m³/s)
Fehér-Körös, Gyula	338	20,6
Fekete-Körös, Sarkad-Malomfok	298	35,9
Kettős-Körös, Békés	598	38,4
Sebes-Körös, Körösszakál	110	46,8
Sebes-Körös, Körösladány	92,6	77,5
Berettyó, Szeghalom	46,3	24,7
Hármás-Körös, Gyoma	526	116
Hármás-Körös, Kunszentmárton	409	244

Kurilla Lajos

Vízminőség

Országos és regionális törzshálózati mintahelyek vízminőségi osztályba sorolása a VM adatbázis adatai, az MSZ 12749 szabvány alapján.

A vízvizsgálatokat a Körös-vidéki Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség végezte.

Minősítési időszak 2005. április 1–2005. május 31. Mintaszám: 2–8

Mintavételi hely	A	B	C	D	E
Fehér-Körös, Gyulavári 9,3 fkm	III	III	III	V	IV
Fekete-Körös, Sarkad 16,1 fkm	III	II	III	V	III
Kettős-Körös, Békés d.f. 116,7 fkm	III	II	-	-	III
Kettős-Körös, M.berény kh. 103,9 fkm	III	II	III	V	V
Sebes-Körös, Körösszakál 59,4 fkm	III	II	IV	IV	II
Sebes-Körös, K.ladány 10,10 fkm	III	II	-	-	III
Hármás-Körös, Gyoma 79,3 fkm	III	III	III	V	V
Hármás-Körös, B.szentandrás 48,0 fkm	III	II	-	I*	III
Élővíz-csatorna, Veszely 24,2 fkm	-	-	-	-	-
Élővíz-csatorna, Békés tork.	V	V	V	IV	IV

Jelmagyarázat:

A csoport: az oxigénháztartás jellemzői	I. osztály: kiváló víz
B csoport: nitrogén és foszforháztartás jellemzői	II. osztály: jó víz
C csoport: mikrobiológiai jellemzők	III. osztály: tűrhető víz
D csoport: mikroszennyezők toxicitása	IV. osztály: szennyezett víz
E csoport: egyéb jellemzők	V. osztály: erősen szenny. víz

– vizsgálat nem történt

* a szerves mikro-szennyezők vizsgálata csak néhány paraméterre kiterjedően

történt

Vízminőségi kárelhárítás: Igazgatóságunk területén április–május hónapban vízminőségi készütségi elrendelését igénylő rendkívüli szennyeződés nem történt.

Egyéb vízminőségi káresemény:

A Szarvas–Békésszentandrás holtág 7+576- 13+891 fm szakaszán – mely szakaszon a Halászati és Öntözési Kutatóintézet folytat halgazdálkodási tevékenységet – szórványos halpusztulás történt. A bejelentést (60 db busa pusztulása kb. 200 kg) a halászati hasznosító május 3-án tette. A halpusztulás rendkívüli szennyeződéssel nem volt összefüggésben. A holtág vízminősége nem indokolta vízminőségi készütségi elrendelését, azaz a holtág szivattyús vízkivezetés mellett történő átöblítését. A halászati hasznosító a haltetek letermeléséről gondoskodott. A holtág többi szakaszán halpusztulás nem volt észlelhető.

Május 21-én a Szarvas-Szentes közút Kákai-majorhoz vezető leágazásánál ismeretlen személy(ek) ismeretlen anyagot tartalmazó fémhordókat hagytak hátra a majorba vezető út (a major felé haladva) baloldali útkárában, (a keresztveződestől a második vezetékoszlop közvetlen környékén). A hordók 2005. május 23-án engedélyezett gyűjtőhelyre lettek elszállítva (Szarvasi KOMÉP Kft). A káresemény felszíni vizet nem veszélyeztetett.

Dr. Vasas Ferencné

F.: KÖR-KÖVIZIG 5700 GYULA, Városház utca 26.

Díj hitelezve
Körzeti Postahivatal
GYULA 1. 5701

NYOMTATVÁNY

KÖRÖS-VIDÉKI
hírlevél

Kiadó: Körös-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság. Felelős kiadó: Bak Sándor igazgató
Szerkesztő: Cserkúti Andrásné
5700 Gyula, Városház utca 26. Tel.: 66/526-400*, Fax: 66/526-407
E-mail: korkovizig@korkovizig.hu, www.korkovizig.hu
Megjelenik kéthavonta 600 példányban
Kiadványszerkesztés: Kovács Sándor. Nyomtatás: Schneider Nyomda, Gyula, telefon: 66/461-410